

دانلود مقاله مالک

جهت مشاهده [دانلود مقاله مالک](#) به پایین همین صفحه مراجعه نمایید

تعداد صفحات : 28 صفحه

برای دریافت اینجا کلیک کنید

فرمت WORD قابل ویرایش

مالک

مقدمه :

قال علي عليه السلام :

فاعلم ان افضل عبادالله عندالله امام عادل هدي و هدي .....

بدان وآگاه باش محققاً برترین بندگان حق نزد خداوند پیشوای عادل است که هم خود هدایت یافته و هم عامل هدایت دیگران است .

انگیزه رشد و تکامل از مهمترین عواملی است که همواره موجب تحرك و فعالیت و تحول و پیشرفت و پیدایش تمدن و علوم و فنون و گستردگی معارف و امید و نشاط در زندگی انسانها شده است و از این رو به عنوان اساسی ترین ارزشمندترین اصل برای جوامع بشری شناخته شده است و اساساً هدف خداوند متعال از آفرینش بشر به صورت موجودی مختار و حامل استعدادهای گوناگون و متضاد (انا خلقنا الانسان من نطفه امشاج نبتلیه) چیزی جز تکامل و عظمت روحی وی و درک مقام یقین نیست . اسلام عزیز در تمام دستوران در قوانین خود بیش از هر چیز انسانیت را محور قرار داده است و اصل در برنامه های فردی و اجتماعی نیز باید رشد صفات انسانی باشد و اقتصاد مادیات جز وسیله ای جهت هرچه بهتر و سریعتر رسیدن به این هدف والا نباید باشد .

از مهمترین کمبودها و نقائص اصولی و ریشه ای و علل عدم پیشرفت و تکامل جهان اسلام در طول تاریخ که از همان آغاز پیدایش اسلام به ویژه پس از شهادت حضرت امیر المومنین علیه سلام تا قبل از بنیانگذاری جمهوری اسلامی ایران وجود داشته است عدم استقرار نظام و حکومت اسلامی به رهبری امام معصوم (ع) و یا ولایت فقیه است که به این سبب هیچ گاه مجالی برای بکار بستن و اجرای قوانین و دستورات و اصول و ضوابط حاکمیت ارزشهای اسلامی و مدیریت و رهبری جامعه توسط مردان الهی پدید نیامده است .

بدیهی است آموزش صحیح مدیران و در اختیار قراردادن ابزار مناسب کار باعث پرورش و آماده شدن مدیران شایسته مبتکر و خلاق می شود و برخورداری آنان از ویژگیهای اخلاقی انسانی باعث رشد و تکامل مدیریت در سطح کشور خواهد گردید یکی از مهمترین منابع در این مورد نهج البلاغه می باشد که از مهمترین بخش های

آن عهدنامه ای است که حضرت علی (ع) به عنوان یک خط مشی رهبری برای مالک اشتر از فرماندهان لایق و شایسته شان ترسیم فرمودند .

جناب مالک کیست ؟

شیخ طوسی (قده) در کتاب رجال نقل می فرماید هنگامی که خبر شهادت مالک به امیر المومنین (ع) رسید اظهار تأسف نمود و فرمودند

« لقد كان لي مثل ماكنت لرسول الله (ص) ، همچنان که برای رسول الله (ص) بودم مالک نیز برای من چنین بود .

از سید رضی (قده) در نهج البلاغه آمده است که هنگام رسیدن خبر فوت مالک به امیر المومنین (ع) فرمود «مالک و ما مالک ؟ .....»

مالک رفت اما چه بود ؟ سوگند به خدا اگر کوه بود ، کوه بزرگ و شاخصی بود . و اگر سنگ بود ، سنگ سخت بود که هیچ حیوان سم دار رهنورد توانایی بالا رفتن بر آن را نداشت و هیچ پرنده ای قدرت پرواز بر آن را نداشت .

ویژگیها و نکات برجسته فرمان

هذا ما امر به عبدالله علي امير المومنين .....

این دستوری است که برای خدا علی (ع) امیر المومنین به مالک فرزند حارث اشتر در فرمان حکومتی خود هنگام واگذاری مصر به او صادر نمود .

و اهداف آن عبارت است از تحصیل و جمع آوری مالیات آن کشور و جهاد و جنگ با دشمنان آن منطقه و زمینه سازی جهت اصلاح حال مردم آن سرزمین ، و آباد سازی شهرهای آن .

نکات قابل توجه :

۱- حکومتی بودن فرمان

از ذکر عنوان « امیر المؤمنین» پس از نام مبارک علی (ع) هنگام صدور فرمان ، استفاده می شود که فرمان صادره یک فرمان حکومتی ولایتی است و اینکه دستور دهنده کسی است که بر مؤمنان سمت ولایت دارد و بعنوان یک منشور حکومتی که برخاسته از ولایت و حکومت الله است صادر گردیده است .

۲- فرمان الزامی است یا ارشادی

کلمه ی « امر » صریح و روشن در این است که جناب مالک (ره) موظف است به عمل و اجرای آنچه امام (ع) در فرمان مبارک خود صادر فرموده و حتی کمترین سستی و کوتاهی در انجام هیچ یک از بند بند دستور العمل را ندارد .

۳- اصول اساسی و خطوط کلی در اداره نظام

امام علی (ع) فرمان حکومتی را فهرست وار در چهار اصل خلاصه فرموده :

اصل اول : پرداخت مالیات و عوارض شهرداری و گمرکات و مشابه آن که کلاً از آنها به خراج تعبیر شده است .

اصل دوم : جهاد و دفاع و جنگ که اصولاً به نیروی انسانی ملت ها تحقق پذیر است .

اصل سوم : زمینه سازی جهت اصلاح حال مردم .

اصل چهارم : شهرسازی ، عمران ، آبادانی ، جاده کشی ، .....

توجه به افکار عمومی جامعه

ثم اعلم يا مالک .....

بدان ای مالک تورا اعزام داشتم به سوی منطقه ای که در آنجا حکومت های متعددی پیش از تو عادلانه و یا ستمگرانه حکمرانی نموده اند و مردم دقت می کنند در رفتار تو همانند توجه و دقت تو در رفتار حکمرانان پیش

از خودت . و آنچه را که تو در باره آنها می گفتی و یا انتظار داشتی دیگران نیز از تو انتظار دارند و یا درباره تو می گویند.

توجه به روشهای صحیح سایر نظامها :

و الواجب عليك ان تذكر ما مضي .....

واجب و لازم است بر تو که توجه کنی به سرگذشت و رفتار زمامدارانی که پیش از تو حکومت عادلانه را بر پا نموده اند یا سنت و روش نیک و برجسته ای را اتخاذ کردند . یا از آثار پیامبر گرامی (ص) و یا از واجبی از واجبات کتاب الهی پیروی و تبعیت نموده اند . پس توجه کن و پیروی بنماز آن اعمالی که ما انجام دادیم و تو خود آن را مشاهده نمودی .

بنابراین حکومت اسلامی جهت اصلاح جامعه و موفقیت بیشتر و پیشبرد اخلاق انقلاب اسلامی موظف است نظامهای دنیا را تحت بررسی و مطالعه قرار دهد و آنچه از روشهای صحیح و رفتار نیک را در دنیا به دست آورد سرمشق رفتار سازمانی حکومت و سازمانها و ادارت و ارگانها و نهادهای خود قرار دهد .
چگونگی برخورد با روشهای مسؤلان سابق :

و لا تنقض سنه صالحه .....

و هرگز سنت نیکویی را که پیشتر از این امت به آن عمل نموده اند مشکن . آن سنتی که موجب انس و الفت بین مردم گردیده و ملت و رعیت بر اساس آن به زندگی شایسته ای دست یافته اند . و هرگز سنتی را بنیان مگذار که کمترین ضرر و زیانی به سنت های گذشته وارد سازد که در نتیجه پاداش و مزد از آن سنت گذاران نیکو خواهد بود و وزر و وبال سنت شکنی گریبان گیر تو خواهد گردید .

نکات قابل توجه :

۱- توجه به سنت های نیک گذشتگان

۲- پذیرش از مبارزه با سنتهای نیک

۳- نكوهش تغییر سنتهای جاریه نیک

اهتمام به دستورالعمل ها و بخش نامه ها و نحوه تنظیم آنها :

و تجتهد لنفسك .....

و لازم است با جدیت از ناحیه خود در پیروی از این عهد نامه که برای تو ترسیم نموده اند و نسبت به اجرای آن از تو عهد و پیمان گرفته اند و حجت را بر تو محکوم نموده اند سخت کوشا باشید که در آن هنگام که نفس تو برای اشباع هوی و هوسش به هیجان آمد بهانه و عذری نداشته باشی .

۱- گویا و رسا بودن بخشنامه ها

۲- ضرورت توجه به دستورالعمل ها

۳- فایده التزام به عمل طبق دستورالعمل :

امام (ع) به یکی از فوائد تعهد و التزام به عمل طبق دستورالعملها اشاره می فرماید و آن اینکه اگر کارگزار توجهی به بخشنامه ها نداشته باشد هنگام برخورد با حوادث و پیش آمدها و خواسته های جامعه دنبال رو دستورات نفسانی خود خواهد گردید و طبق هواهای نفسانی قدم بر می دارد و مانعی از پیروی تمایلات نفسانی به نظرش نمی رسد .

دولت و حقوق ملت :

و في الله لكل سعه .....

و نزد خدا برای هر يك از این طبقات (افراد جامعه) جایگاهی است که در برگیرنده مسائل رفاهی و امکانات آنان است و برای هر يك از آنان تا حد تأمین و اصلاح وضع امور زندگی برعهده زمامدار حقی است و زمامدار ا

زعهده آنچه که خداوند بر دوش آن قرار داده است و بر نمی آید مگر با سعی و کوشش و استمداد از خدای بزرگ و آماده سازی نفس خود و التزام به حق و شکیبائی در برابر دشواریها و آنچه که پیش آید .
وظیفه دولت در برابر طبقات موجود در جامعه

و في الله لكل سعة ، و لكل علي الوالي حق بقدر ما يصلحه

پروردگار عالم انسانها را خلق فرموده و رزق و روزی آنان را بعهده گرفته و جهت تکامل و تعالی آنان آنچه که مورد نیاز بشر بوده به وجود آورده است .

بنابراین همچنان که بر ملت واجب است از زمامدار و حکمران عادل پشتیبانی و اطاعت کند بر عهده زمامدار و حکمران است که نیازمندیهای جامعه را در رابطه با مسائل اقتصادی ، سیاسی ، فرهنگی ، رفاهی ، امنیتی و آنچه که شئون زندگی آنان اقتضاء می کند فراهم سازد و امر معیشت آنان را اصلاح کند .

موضوع و مسئله مالیات و عوارض و گمرکها و .و . (خراج) را به گونه ای زیر نظر بگیر که حال پرداخت کنندگان را اصلاح نماید .
دولت و پذیرش صلح :

امام علي (ع) در رابطه با پیشنهاد صلح توسط دشمن می فرماید ...

و صلحي را که دشمن پیشنهاد می کند در صورتیکه رضای خدا در آن باشد هرگز از آن سرپیچی نکن زیرا به وسیله صلح لشکریانت آسوده می گردند و خود نیز از اندوه خاطر راحت می شوی . امنیت در شهرهای زیر پوشش حکمرانی تو برقرار می گردد.

و سپس در رابطه با شرایط پذیرش صلح و فواید آن با هوشیاری کامل پس از پذیرش صلح وفای به عهد و پیمانهای که با دشمن منعقد می گردد و عدم حيله گری در عهد و پیمان و کوشش در روشن کردن چهارچوب عهد نامه ها و نهایتاً خودداری از فسخ به ناحق عهد و پیمان به جناب مالك تذکراتی را می دهند .
دولت و خونریزی :

اياك و الدماء و سفكها بغير حلها .....

مالکا پرهیز کن از کشتار و خونریزی به ظلم زیرا هیچ چیز به انتقام خداوندی نزدیکتر و در کیفر نزدیکتر و در نابودی نعمتهای الهی و منقرض ساختن روزگار دولت موثرتر از خونریزی به ناحق وجود ندارد . و خداوند سبحان در روز قیامت حکم و داوری بین بندگان را با بازخواست خونهای که به ناحق ریخته اند آغاز می کند ، پس مبدا اقتدار و سلطه خود را با کشتار و خونریزی حرام ، تقویت و آبیاری کنید که این روش نه تنها حکومت را ناتوان و سست می کند بلکه نابود و به دیگران انتقال می دهد و تو در ریختن خون حرام و قتل عمد هیچ عذری نه در نزد خدا داری و نه در پیش من . زیرا در آن مجازات قصاص خواهد بود چنانچه گرفتار قتل غیر عمد گردیدی و به هنگام مجازات با تازیانه و یا وسیله ی برنده و یا دستت از اختیار خارج شد (که گاه يك ضربه مشت یا بیشتر از آن موجب قتل می گردد) غرور و نخوت اقتدار ازو سلطنت بر تو چیره می گردد که از پرداخت خون بها و حقوق اولیاء مقتول سر باز زنی.

نکات قابل توجه :

انتقام جوئی خدای بزرگ در خونریزی

و الله سبحانه مبتديء بالحکم بين العباد ، فيما تسافكوا من الدماء يوم القیامه

از آنجائیکه خداوند متعال برای خونهای که به ناحق ریخته شده ارج و ارزش بی شماری در نظر گرفته است در برابر این گونه ستم و ظلم ها بی تفاوت نخواهد ماند و روز قیامت در اولین دادرسی و دادخواهی به محاکمه ظالمان و ستمگران می پردازد و تجاوز کار را در اولین فرصت به کیفر خودگرفتار و مبتلا می سازد و حق صاحب خون و مظلوم را ادا می کند .

ضرورت قصاص و قتل عمد

یکی از مسائل ضروری اسلام مساله حدود و قصاص است و افراد جامعه از پیر و جوان و زن و مرد مسئول و غیر مسئول رهبر و رئیس جمهور و وزیر و معاون و مدیر کل همه و همه در این حکم یکسانند و چنانچه خدای ناخواسته فردی دچار قتل عمد گردد در صورتیکه اولیا مقتول خواهان قصاص شوند چاره ای از اجراء آن نیست و حکم الهی حتماً اجراء می گردد و همچنانکه امام (ع) می فرماید هیچگونه عذری در نزد خدا با من نداری چاره ای بجز اجرای حق و قصاص وجود ندارد .

دولت و پرداخت حقوق کارکنان

ثم السغ عليهم الارزاق .....

سپس به معیشت آنان توسعه و گشایش بخش زیرا این روش ، آنان را به اصلاح خود نیرو می بخشد و ایجاد انگیزه و پاکسازی خود می نماید و از تجاوز و دست درازی به بیت المال که در اختیار دارند بی نیاز می کند و چنانچه با این رفتار ، آنان سر مخالفت را با تو دارند و در امانت تو که به آنان واگذار نموده ای (چه امانت شغلی و چه امانت مالی) خیانت ورزند آن زمان تو دارای حجت و دلیل خواهی بود (و نتیجه با برهان قاطع و دلیل روشن می توانی با آن برخورد کنی .)

۱- ضرورت حقوق کافی برای کارگزاران

۲- آثار و فوائد حقوق کافی کارگزاران

۳- بررسی عامل تجاوز و دست درازی بیت المال

۴- شرایط برخورد با کارگزار

مالکا در صورتی می توانی با کارمندان خود برخورد کنی و آنان را در صورت مخالفت و خیانت به کیفر اعمال خود بنشانی که حجت تو نسبت به آنها بعد لازم و کافی ثابت باشد و آن حجت در صورتی به کمال خواهد رسید که آنان را از نظر حقوق کافی برخوردار نموده باشی و گرنه اولین پاسخ کارمند در رابطه با خیانت مالی مطرح نمودن مشکلات هزینه های زندگی و امور معیشت است گرچه این پاسخ در قبال تعهدات لازم که هنگام گزینش و استخدام پذیرفته است قانع کننده نیست ولیکن گرفتاریهای زندگی این راه و میدان را از نظر کارمند برای وی باز می گذارد .

دولت و قوه قضائیه

ثم اخترللحکم بین الناس افضل رعیتك في نفسك .....

سپس برای قضاوت و داوری بین مردم بهترین افراد ملت خود را انتخاب کن که از صفات ذیل برخوردار باشند .
۱- بگونه ای باشد بر اثر فشار پیش آمدها و جریانات (امور) از پای در نیاید و به زانوی بنشیند و در مضیقه قرار نگیرد .

۲- بر اثر فشار و اصرار مدعیان و متخاصمین به لجن و لجاجت نیفتد.

۳- به لغزشی که دچار شده ادامه ندهد و به حق برگردد .

۴- زمانیکه حق را تشخیص داد و شناخت از انتخاب آن و رجوع به او خودداری نکند .

۵- هرگز خود را به پرتگاه طمه نزدیک نسازد .

۶- به گونه ای باشد که جهت کشف واقعیات در صورت امکان دسترسی به وسائل قوی و مطمئن به اطلاعات ضعیف قناعت نرزد .

۷- احتیاطش از همه مردم در هنگام شبهات بیشتر باشد .

۸- استدلال و استنادش به مدارك و مستندات ، قوی تر از دیگران باشد.

۹- بر اثر مراجعه متخاصمین دلتنگ و بی حوصله نگردد .

۱۰- برای کشف واقعیات با تحمل و شکیبا تر از دیگران باشد .

۱۱- هنگام آشکار شدن واقع ، قاطع ترین مردم در صدور حکم باشد .

۱۲- بگونه ای باشد که بر اثر ثنا گوئی دیگران به خودبینی گرفتار نشود .

۱۳- بر اثر فریب کاری و نیرنگ دیگران منحرف نگردد .

و (متاسفانه) قضاتی که دارای این شرایط باشند بسیار اندک هستند .

..... و نهایتاً نسبت به نظارت کامل از قضات و همچنین توجه کامل به زندگی قضات شخصیت و اعتبار و

وجاهت و نزدیک بودن او به زمامدار و مسئولان عالی رتبه تذکراتی می دهند .

گزینش قاضی

ثم اختبرللحکم بین الناس افضل رعنتک فی نفسک

این فراز از پیام تاریخی امام (ع) مسئولین مملکتی را راهنمایی می کند به حساسیت امر قضاوت و اینکه آن

فردی دارای صلاحیت قضاوت است که علاوه بر دانش و معلومات و اطلاعات قضائی بهترین و شایسته ترین

افراد نزد زمامدار و حکمران باشد و پس از اینکه فرد اصلاح شناسائی و تعیین گردید انتخاب وی جهت قضاوت

باید بوسیله گزینش و انتصاب از ناحیه رهبر و زمامدار و حکمران باشد نه بوسیله انتخاب مردم (

همانند نمایندگان مجلس ریاست جمهوری) بلکه بر اثر حساسیت وظیفه و مسئولیت دقیق و سنگین وی

تعیین شغل برای او بوسیله انتصاب و ابلاغ حکم از طرف زمامدار و حکمران خواهد بود همچنانکه امام (ع) جناب

مالک (ره) را شخصاً موظف به انتخاب و گزینش قاضی می فرماید .

وظایف دولت در برابر قاضی

دولت نسبت به قضات محترم و یک اثر شاخص و نتیجه چشم گیر اشاره می فرماید :

وظیفه اول : نظارت کامل بر احکام صادره از قضات محترم و روشهای قضائی دادگاهها و دادسراهای مختلف قوه

قضائیه اعم از دادسرای عمومی ، دادستانی انقلاب و ...

وظیفه دوم : توجه به وضع زندگی قضات محترم (چه قاضی نشسته و چه قاضی ایستاده) از قبیل مسکن و

معیشت و مسائل درمانی و رفاهی و غیر ذلك داشته باشد و در رفع مشکلات زندگی و نیازمندیهای آنان (

بطوری که آسایش فکری را فراهم آورد و اضطراب فکری برای قاضی باقی نماند) کوشش کند تا نیاز وی به

مردم ، و جامعه کمتر شود .

وظیفه سوم : لازم است قاضی را در جایگاهی قرار دهند که از نظر شخصیت و اعتبار و وجاهت و نزدیک بودن

او به زمامدار و مسئولان عالی رتبه دارای ارزشی باشد که دیگران فاقد آن می باشند یعنی دولت بگونه ای با

قاضی برخورد کند که از نظر عنوان بر دیگران تفوق و برتری داشته و به دولت و مسئولین عالی رتبه نزدیک تر

باشد . بطوریکه ضعف شخصیتی در خود احساس نکند .

دولت و بازرگانان :

ثم استوص بالتجار و ذوي الصناعات .....

سپس سفارش درباره بازرگانان و صنعتگران و تولیدگران را بپذیر و نسبت به نیکی کردن با آنان سفارش کن چه

آن کسانی که در جایگاه کارشان مستقر و مقیم و ثابت هستند و چه آن کسانی که برای نقل و انتقال مال

التجاره و محصول کار خود تلاش می کنند و رحالی گردش و رفت و آمد هستند و چه آن کسانی که به نیروی

بدنی خود کاسبی می کنند و نفعی را بوجود می آورند زیرا اینان سرچشمه های سود و مایه آسایش و رفاه

مردمند و جلب کننده منافع از نقاط دوردست و پرتگاههای خشکی و دریا و دشت و کوه از قلمرو زمامداری تو

می باشند . آنان برای نقل و انتقال کالا در جاهائی تلاش و کوشش می نمایند که دیگر مردم از این گونه

فعاليتها خودداري مي ککنند و جرات حرکت به سوي آن مناطق ندارند زیرا اينان مردمان مسالمت جو و آرامي هستند که بيم خطرشان نمي رود و صلح جوياني هستند که گمان آشوبگري در مورد آنها وجود ندارد . پس به کار آنان چه در مرکز حکومت و چه در شهرهاي ديگر کشور رسيدگي کن .

و علي رغم تمام اين سفارشات بدان بسياري از آنان مبتلا به تنگ نظري فاحش و بخل ناپسند و احتکار منافع و نرخ گذاري خودسرانه در فروش هستند و اين صفات به ضرر و زيان جامعه و از عيبهاي زمامداران به شمار مي آيد ، لذا از احتکار جلوگیری کن زیرا رسول خدا صلي الله عليه و آله و سلم از احتکار جلوگیری فرمود . معاملات، خريد و فروش بايد جوانمردانه و بر اساس عدل و با نرخهاي منصفانه صورت گيرد که به هيچيك از فروشنده و خريدار زيان وارد نگردد و اگر کسي پس از اخطار و نهي تو باز احتکار ورزید تعزيرش کن و کيفري بدون زياده روي بر او اجراء نما.

نقش بازرگانان و توليدگران

يکي از ارکان و ستونهاي اساسي هر جامعه ، اقتصاد آن جامعه است و هيچ نظامي نمي تواند بدون توجه به مساله اقتصاد پايدار باشد بلکه از حساس ترين عوامل نگهداري هر نظام مسائل اقتصادي و بهبود آن است (من لا معاش له لا معادله) و طبيعي است که بازرگانان و توليدگران نقش بسزائي در مسائل اقتصادي کشور و نظام داشته و خواهند داشت .

خيرخواهي براي بازرگانان و توليدگران

امام عليه السلام بازرگانان و توليدگران را به سه دسته تقسيم مي فرمايد :

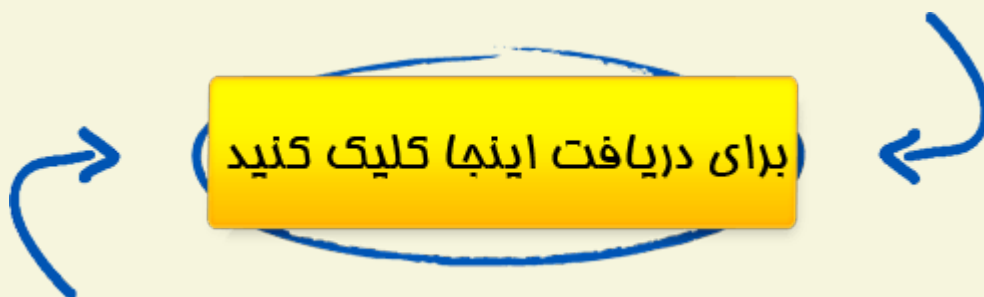
۱- گروهی که براي تجارت و صنعت در مکان واحدی مستقر و ثابت هستند.

۲- دسته اي که جهت تجارت ، کالاهاي خود را جابجا مي کنند و در حال نقل و انتقالند .

۳- کسانی که از نيروي بدني خود در رابطه با تجارت و صنعت استفاده مي کنند و بدن خود را به زحمت مي اندازند که نوعاً اين طائفه کارگران مي باشند .

امام عليه السلام نسبت به هر سه گروه سفارشات لازم را مي فرمايد و خير و صلاح آنان را مورد توجه قرار مي دهد که مبدا آنان دلتنگ شوند و از کار و يا توليد منصرف شوند که در اين صورت آثار منفي و زيان آور بسيار را در بر خواهد داشت .

بنابراين مديران و مسئولان امر ، مي بايست دقت زيادي به اين نکته داشته باشند که يکي از روشهاي مديريت صحيح برنامه ريزي منظم و صحيح مي باشد که بدون توجه به صنعت و تجارت امکان پذير نيست .

مقالات مرتبط

- [دانلود مقاله زعفران](#)
- [دانلود مقاله مسئله حجاب](#)
- [دانلود مقاله زنبور عسل](#)

از اين سايت ها نيز ديدن نماييد

- ترنس لاین ، مرجع مقالات تخصصی فارسی ایران
- گت پیپر ، منبع مقالات انگلیسی و فارسی
- دانش رسان ، بیش از 1.5 میلیون مقاله فارسی